

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ

"Εβρεχε ράγδαιώς....

Τὸ ἀλεξιβρόχιόν μου, κυανόχρουν ἐκ συμπτώσεως, ὡμοίαζε διὰ τὸν βλέποντα αὐτὸν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὸν οὐρανὸν πλήρη ἀστέρων, διὰ τῶν ὅποιών ἀπαυστοῖ σταγόνες ὕδατος κατέστρεφον τὴν στιλπνότητα τοῦ πίλου μου, νέου.... καὶ τοῦτο ἐκ τύχης.

"Ἐτρεχον, ὡς ἀδέσποτος κύων, ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας, ἐμπιστευθεὶς εἰς τοὺς πόδας μου τὴν διεύθυνσιν τῆς πορείας.

"Ημην εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίζω ποῦ ὑπάγω; Τὴν ἐπαύριον ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὸ φῶς, ἐν φιλολογικῇ τινι ἐφημερίδι, τὸ πρῶτον μου ἄρθρον, ἄρθρον πρωτισμένον βεβαίως νὰ καταπλήξῃ τὸν φιλολογικὸν κόσμον. Ἐσυλλογιζόμην ἥδη τὰς ἐπιφυλλίδας, αἵτινες ἥθελον τὸ ἀνατυπώσει, καὶ ἥμην τρελλὸς ἐκ χαρᾶς ὅτι θὰ ἔβλεπον τὸ ἄρθρον μου ἀνατυπούμενον εἰς 50—60 ἐφημερίδας.

Καὶ ὑπάρχουν φαντασθῆτε! οἱ ἔχοντες τὴν ἀπλότητα νὰ γράφωσιν ἐν τῷ ἔξωφύλλῳ τῶν ἔργων των: ἀπαγρεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις! Ἐγὼ ὅμως, ἵνα μὴ ἡ ὑπερβολικὴ εὐθυδικία τῶν ἐφημεριδογράφων τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ ἀνατυπώσωσι τὰ ἄρθρα μου, ἐνόμισα καλὸν νὰ σημειώσω κάτωθεν αὐτοῦ διὰ σπιθαμιαίων γραμμάτων. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις.

"Ἐτρεχον, ἔτρεχον πάντοτε....

Εἶχον φιλονεικήσῃ ἐπὶ ὀλόκληρον ὥραν μετὰ τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις ἥθελε νὰ ἀποκόψῃ μίαν τοῦ ἄρθρου μου περίοδον καὶ νὰ μεταθέσῃ ἔνα κόμμα.

"Ως πρὸς τὴν περίοδον, μετά τινα συζήτησιν ὁ κ. διευθυντὴς ἐνέδωκεν ἀλλὰ διὰ τὸ κόμμα ἐτυραννήην πολύ.

"Ηναγκάσθην νὰ τῷ ἀναπτύξω τὴν θεωρίαν τῆς στίξεως, ἀνερχόμενος μέχρι τοῦ Ἀριστοφάνους τοῦ Βυζαντίου, ὅστις — καθὼς ἔξάγεται ἐκ πολλῶν αὐθεντικῶν παλιμψήστων, — ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης αὐτῆς, διακόσια ἔτη σχεδὸν πρὸ Χριστοῦ.

"Ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε καὶ διὰ τὸ κόμμα.

Κίνησίς τις τῶν ὥμιν του ἀφῆκεν ἐν τῇ ψυχῇ μου τὴν πικρὰν ἀμφιβολίαν ὅτι ἐνέδωκε, βαρυνθεὶς τὴν ἐπιμονήν μου μᾶλλον, ἡ πεισθεὶς ἐκ τῶν λόγων μου· ἀλλὰ, ὅπως καὶ ἂν ἦ, τὸ κόμμα ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του.

"Ἐτρεχον, ἔτρεχον πάντοτε.... Ὁ πηλός, οἱ ρύακίσκοι, ἡ βροχὴ δὲν ἥδυναντο νὰ μὲ σταματήσουν.

"Ο Σχιλλερος ἥσθάνετο τὰς ἰδέας του διαυγεστέρας ὁσάκις ἔβιθιζε τοὺς πόδας εἰς τὸ κρύο νερό· τὸ αὐτὸν συνέβαινε καὶ εἰς ἐμέ. Ἐκάστη ποδολουσία ἐγέννα εἰς τὸν νοῦν μου νέαν τινὰ ἰδέαν, νέαν τινὰ παρατήρησιν διὰ τὸ ἄρθρον μου.

"Ἐτρεχον, πρὸ δύο ἥδη ὥρων.... Ἡμην εἰς ἀξιοδάκρυτον κατάστασιν. Καὶ ἴδού, ἐνῷ διηρχόμην μεμονωμένην τινὰ ἀτραπόν, εἶδον ἐμπροσθέν μου δύο ἀνθρώπους οὓς, ἐν τῇ εὐφυΐᾳ μου, δὲν ἔβράδυνα νὰ ἀναγνωρίσω ὡς ἀστυνομικούς κλητῆρας.

Παρεμέρισα, νὰ τοὺς ἀποφύγω· ἀλλὰ μ' ἐπλησίασαν καὶ μὲ ὅλας μου τὰς διαμαρτυρήσεις, τοὺς ὄρκους καὶ τὰς ἀράς, ἡναγκάσθην νὰ τοὺς ἀκολουθήσω εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Μὲ ἐτοποθέτησαν εἰς ὑγρόν τι καὶ σκοτεινόν δωμάτιον, τὸ ὅποῖον δὲν ἥδυνατό τις βεβαίως νὰ ἐκλάθῃ ὡς ἀρωματοπωλεῖον.

Κατ' ἀρχὰς — ὑπείκων εἰς τὸ ὄφρητικὸν τοῦ χαρακτῆρός μου — ἐφώναξα, κατηράσθην, ἐθορύβησα κατὰ τὸν τυφλῶν ἐκείνων ὄργανων τῆς τυραννίδος· ἀλλὰ κουρασθεὶς ἐπὶ τέλους, ἔξήγαγον τὸ χειρόγραφό μου καὶ ἀνέγνωσα δι' ἐκαστὸν φορὰν τὸ ἄρθρον μου. Ἀναγινώσκων δέ... ἀπεκοιμήθην.

Ἐκοιμώμην ἥδη 8—9 ὥρας, ὀνειρευόμενος δάφνας καὶ θριάμβους, ὅτε ἡ στιβαρὰ χεὶρ κλητῆρος, προσκαλοῦντός με νὰ τὸν ἀκολουθήσω, μὲ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν θλιβερὰν πραγματικότητα τῆς ζωῆς.

Ἡγέρθην κατάκοπος. Τὸ πρῶτον τότε ἐκοιμώμην ἐπὶ σανίδων. Ὁ κλητὴρ μὲ ὠδήγησεν εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα, ὅπου εὔρον κύριόν τινα σοθαρὸν καὶ σύνοφρυν.

Μὲ ἡτένισε προσεκτικῶς ἐπὶ τινα λεπτὰ καὶ μοὶ εἶπε.

— Τί ἐπάγγελμα ἔχετε;

— Οὐδέν.

— Καὶ ὅταν σᾶς συνέλαβον, ποῦ διηγούνεσθε;

— Μά... δὲν ἔξεύρω....

— Αργὸς καὶ τυχοδιώκτης;.... πολὺ καλά!

— Πῶς; πῶς; τί λέγετε, κύριε;

— Σιώπα! ὁ πῖλος οὗτος εἶνε ἴδικός σας;

— Διάθολε!... διὰ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν....

— Εἶνε ἴδικός σας ἡ ὅχι;

— "Οχι, κύριε!"

Τῷ ὄντι, ὁ πῖλος ἥτο τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος· ἐν τῇ ἔξαψει τῆς συζητήσεως τὸν εἶχον λάβει ἀντὶ τοῦ ἴδικοῦ μου ἐξερχόμενος τοῦ γραφείου.

— Πολὺ καλά καὶ κλέπτης! — ἐξετάσατε τὸν!

Δύο φαρισαῖοι ἔθεσαν τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια μου. ἀλλὰ, μὲ ὅλας τὰς προσπαθείας, δὲν εὔρον παρὰ ἥμισυ ποῦρο καὶ τὰ χειρόγραφά μου.

— Δώσατε μοι τὰ χαρτιά αὐτά! — διέταξεν ὁ ὑπαστύνομος.

Τοῦ τὰ ἔδωκαν

— Ηρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ: «Τὸ μέλλον τῆς ἀστρονομίας, ἥτοι ἡ ἀστρονομία τοῦ μέλλοντος, σκέψεις φιλοσοφικαί.... κ.τ.λ.

Μὲ παρετήρησε προσεκτικῶς.

Δὲν ἥμην πλέον ἔξαλλος ὡς τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν. Ἡ ἀνάπαυσις τῆς ὑνκτὸς εἶχεν ἐπαναφέρει ἐπὶ τοῦ προσώπου μου τὴν συνήθη του σοθαρὰν καὶ ἥσυχον ἐκφρασιν.

— Ο ὑπαστύνομος ἔβιθισθη εἰς σκέψεις, καὶ συνεπλήρωσε τὰς σκέψεις του λέγων μεγαλοφύνως.

— Σὰν ἐφημεριδογράφος μοῦ φαίνεται.

Αὐτὰ τὸ σὰν ἥτο δι' ἐμὲ φαρμάκι· ἀλλὰ τὸ κατέπιον χωρὶς νὰ ὀμιλήσω.

Μοι ἀπηγύθυνεν ἄλλας τινὰς ἐρωτήσεις, καί, ἐπὶ τέλους, ως νέος Πόντιος Πιλάτος, εἶπε:

— Δὲν εύρισκω ἀμάρτημα εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.
Αφήσατέ τον.

Ἐπῆρα τὰ χειρόγραφά μου καὶ ἔτρεξα πρὸς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος.

Πρῶτος, ὃν εἶδον, ἦτο ὁ ἀρχισυντάκτης.

— Ιδού με! — τῷ ἐφώναξα ἐξ ἀποστάσεως εἴκοσι βημάτων, δεικνύων εἰς αὐτὸν τὸ χειρόγραφον.

— Εἶνε ἀργά — μοὶ ἀπήντησε τὸ θηρίον· τὸ φύλλον εἶνε εἰς τὸ πιεστήριον.

Οὐλίγου δεῦτην ἐλιποθύμουν. Ἀλλὰ ὁ διευθυντὴς εὔσπλαγχνισθεὶς τὴν θέσιν μου, μὲ παρηγόρησε λέγων.

— Δώσατέ μου τὸ ἄρθρον σας· θὰ καταχωρισθῇ εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον ἡ ἐφημερίς ἐκείνη . . . εἶχε παύσει ἑκδιδομένην.

Ἐὰν κατὰ τὴν φοβερὰν εἰδῆσιν δὲν ἐτρελλάθην, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἥμην ἥδη τρελλός!

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΡΑΒΑΣΙΔΗΣ

ΤΟ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΟ

ΚΑΙ Η ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ

Σ' ἐν ἔρημο χαλαίπεδο
Μικρὸ παιδὶ κοιμᾶται,
Κρύος βορηγᾶς τριγύρω του
Ωσάν θεριὸ βρυχᾶται,
Τὸ χιόνι πέφτει ἐπάνω του,
Σὰν φύλλο τρεμουλιάζει,
Ο Χάρος τ' ἀγκαλιάζει,
Κοντεύει νὰ σβυσθῇ.

—
Μὲ τὸ βραχὺν μουρμούρισμα,
Ποῦ γιὰ φωνὴ τοῦ μένει,
Προσεύχεται ἀσυνάρτητα,
Σταυρὸ τὰ χέρια δένει.
Κουδαριασμένο στέκεται
Καὶ καρτερεῖ βοήθεια,
Οχι ἀπ' ἄνθρωπου στήθεια
Άλλ' ἀπ' τὸν οὐρανό.

—
Κι' αὐτὸς ὅπου σπλαγχνίζεται
Καὶ τὸν ληστὴ στὸ ξύλο,
Ποῦ προστατεύει ἄγρυπνα
Τὸν μύρμηγκα, τὸ φύλλο,
Τρία σκυλάκι' ἐφώνησε
Κι' ἥλθαν ὀλόγυρά του
Κ' ἐπλάγιασαν σιμά του
Καὶ τοῦδιδαν ζωή.

—
Η νύχτα ὅλη ἐπέρασε,
Τὸ χάραγμα σιμώνει
Κ' ἔξημερώθη τ' ἄχαρο
Χωσμένο μὲς τὸ χιόνι,
Αλλὰ τοῦ Χάρου ἐξέφυγε,
Τὸ λύτρωσαν τὰ ζῶα,
Μαζὸν μ' αὐτὰ τὰ ἀθῶα,
Ἐξύπνησε κ' αὐτό.

—
Εἰπέτε τώρα, ω! εἰπέτε μου,
Θηρία χώρις ταῖρι
Ἐνίκησε ἡ σκληρότης σας
Η τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι;
Ἐσεῖς τὸ λησμονήσατε
Κ' ἐκεῖνος τὸ θυμήθη
Θηγάδες δὲν τὸ ἐλυπήθη
Καὶ τὸ σπλαγχνίσθη αὐτός!!

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΛΟΥΖΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

Ο 'Α. Κουμουνδοῦρος ἐγεννήθη ἐν Μεσσηνίᾳ περὶ τῷ 1817, ἀπεβίωσε δὲ τῇ 25 Φεβρουαρίου 1883. Ή οἰκογένεια αὐτοῦ κατήγετο ἐκ Μάνης, τῆς ὧν οἱ πολλοὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ ὑπηρέτησαν καὶ ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον ἀνεφάνη ὁ Κουμουνδοῦρος ἀπὸ τοῦ 1841, ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως ὅμως ἐνεφανίσθη ως ἐν τῶν κυριωτέρων δρώντων προσώπων τῆς πολιτευομένης ὁμάδος μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. Ο 'Αλέξανδρος Κουμουνδοῦρος ἐγένετο ὑπουργὸς δεκαοκτάκις, ἦτοι πεντάκις ὑπουργὸς ἀπλοῦς πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως καὶ ἐπὶ τῆς Μεσσοθασιλείας, καὶ δεκάκις πρωθυπουργὸς ἀπὸ τοῦ 1865 καὶ ἔης, συμμετασχὼν ἔτι καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ ὑπουργείου τοῦ 1877.

Τὰ παράσημα δι' ὃν ὁ Κουμουνδοῦρος ἐκοσμεῖτο καὶ ἀτινα ἐφέροντο κατὰ τὴν κηδείαν ἐπὶ προσκεφαλαίων εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν 10.

Ο 'Αλ. Κουμουνδοῦρος ἐνυμφεύθη δἰς καὶ τὸ μὲν πρῶτον συνοικέσιον συνῆψε τῷ 1845 λαβὼν σύζυγον Αἰκατερίνην τὴν θυγατέρα Κωνστ. Μαυρομιχάλη, τοῦ φονεύσαντος τὸν Καποδίστριαν, ἐξ ἣς ἔσχε δύο τέκνα τὴν Μαρίαν, ἀποβιώσασαν, καὶ τὸν Κώσταν, τὸ δὲ δεύτερον, τῷ 1850 λαβὼν σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Περρωτοῦ Εύθυμίαν.

Η κηδεία τοῦ Κουμουνδούρου ἐγένετο μεγαλοπρεπεστάτη. Πάντα τὰ καταστήματα καὶ αἱ ιδιωτικαὶ οἰκίαι ὅποθεν διηλθεν ἡ πομπὴ καὶ ἄλλαι πολλαὶ εἰς ἔτερα τῆς πόλεως μέρη κείμεναι ἥσαν πενθίμως διακεκοσμημέναι διὰ μελανῶν παραπετασμάτων. Ὅπελογίζοντο δὲ πάντες οἱ ἐν τοῖς διαφόροις σημείοις τῆς πόλεως παρευρεθέντες θεαταὶ εἰς 50,000.

Η κηδεία ἥρξατο τῇ 11 ὥρᾳ καὶ διήρκεσε μέχρι τῆς